

Oslo 25.06.2021

Ytringsfrihetskommisjonen
Kopi: Kulturdepartementet

Norske Dansekunstnere – Innspill Ytringsfrihetskommisjonen

Norske Dansekunstnere vil med dette gi et skriftlig innspill til Ytringsfrihetskommisjonen. Vi har tidligere gitt innspill til kommisjonen under innspillseminar den 14.04.2021.

Norske Dansekunstnere er et uavhengig fag- og kunstnerforbund for dansere, koreografer og pedagoger. Vi representerer om lag 900 dansekunstnere som i stor grad finner sitt arbeid gjennom prosjektfinansierte ordninger i det frie danse- og scenekunstheltet og ved de private og offentlige teaterinstitusjonene, i tillegg til pedagoger i det private og offentlige skoleverket. Våre medlemmer har et profesjonelt virke av sammensatt karakter og med bred individuell egenart innenfor danse- og scenekunsten.

Kommisjonen inviterte flere av kunstnerne Norske Dansekunstnere representerer, samt andre aktører i kunstfeltet til å delta under et nytt innspillseminar 23.06.2021. En rekke av disse valgte å avslå invitasjonen. I lys av dette har vi utformet et svar både på vegne av kunstnerne vi representerer, men også fordi vi som organisasjon ser et særskilt behov for å adressere noen problematiske aspekter i Ytringsfrihetskommisjons forvaltnings- og rolleforståelse og opptreden som statlig, regjeringsoppnevnt enhet.

1. Innledning

Ytringsfrihetskommisjonen skal med utgangspunkt i Grunnloven § 100 utrede de sosiale, teknologiske, juridiske og økonomiske rammene for ytringsfrihet i dagens samfunn.

Som del av sitt mandat¹ skal kommisjonen bl.a.:

- legge til rette for en bred offentlig debatt om temaet for utredningen,

---

¹ <https://www.ykom.no/mandat/>

- vurdere tiltak for å fremme en åpen og opplyst offentlig samtale, inkludert tiltak for å fremme bred deltakelse i det offentlige ordskiftet.
- foreslå tiltak for å legge til rette for velfungerende kanaler for formidling av informasjon og samfunnsdebatt, og som del av dette drøfte nye aktører med portvokterfunksjoner og hvordan myndighetene kan bidra til at disse funksjonene blir praktisert i tråd med prinsippene om ytringsfrihet, etterrettelighet og uavhengighet.
- foreslå tiltak mot manipulering av, og svekkelse av tilliten til, det offentlige rom gjennom desinformasjon, påvirkningskampanjer osv., og i den forbindelse bl.a. drøfte tiltak for å fremme motstandsdyktighet og kritisk medieforståelse hos publikum.
- foreslå tiltak for å motvirke spredning av ulovlig og skadelig innhold på elektroniske plattformer og sosiale nettverk, inkl. behovet for å avklare plattformenes rolle og rettslige ansvar.
- foreslå tiltak for å sikre trygge rammer for utøvelse av ytringsfriheten, som forutsetning både for en fri og informert meningsdannelse og for at viktig informasjon kommer fram i offentligheten.
- foreslå tiltak for å sikre og fremme kunstnerisk ytringsfrihet, med utgangspunkt i at kunstens og kulturens demokratiske betydning særlig ligger i at de er kanaler og arenaer for den åpenheten og kritikken som demokratiske samfunn er avhengig av.

Norske Dansekunstnere stiller seg bak mandatet Kulturdepartementet har gitt Ytringsfrihetskommisjonen og situasjonsbeskrivelsen som følger med mandatet.

Med bakgrunn i det ovennevnte vil vi i dette innspillet påpeke noen punkter hvor vi opplever at Ytringsfrihetskommisjonen selv handler i strid med de målsettinger som mandatet speiler. Dette skriftlige innlegget er i så måte både ment som et innspill til Ytringsfrihetskommisjonens arbeid og kommisjonens kommende NOU, men også som en bekymringsmelding om måten kommisjonen, skjøtter sitt mandat og utøver sin makt på. Før vi adresserer denne problemstillingen vil vi imidlertid gi et bilde av scenekunstnernes ytringssituasjon, basert på hendelser som har utspilt seg de siste årene.

2. Ytringsfrihetens kår på scenekunstheltet i Norge

Kulturdepartementet viser i forbindelse med opprettelsen av kommisjonen til at den kunstneriske ytringsfriheten er under press i mange deler av verden, og at den også har vært et kontroversielt og omdiskutert tema i Norge det siste året.

Videre viser departementet til at internetts struktur har gjort det enklere enn før å spre propaganda og desinformasjon for å fremme politiske eller kommersielle interesser, noe som igjen innebærer manipulering av, og fører til svekket tillit til, offentligheten. Det vises også til at ytringer (som f. eks. kunstuttrykk) kan spre seg langt ut over den kulturelle konteksten de ble framsatt i, hvor de i en slik endret kontekst kan få endret betydning og blir vurdert isolert, uavhengig av bakgrunn, kontekst og intensjon.

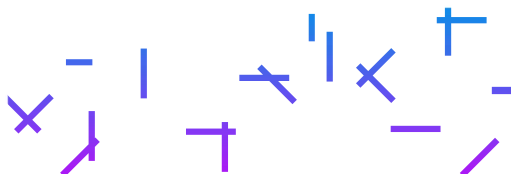
Enn videre viser departementet til utfordringene det skaper når enhver kan publisere innhold umiddelbart, uten redaksjonell kontroll tuftet på bransjeetiske normer og retningslinjer, med betydningen dette ofte får for kvaliteten på det som publiseres.

kontakt@norskedansekunstnere.no

+47 21 02 71 80

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

Vi deler særlig departementets økende bekymring knyttet til hatefulle, diskriminerende og på andre måter krenkende ytringer, og setter pris på – og slutter oss til – departementets påpekning av at også ytringer som er vernet av ytringsfriheten, men som like fullt anses som problematiske for de som berøres, kan føre til at mange avstår fra å gi uttrykk for sine meninger i offentligheten.

Rapporten «Kunstnere vurderer ytringsfrihet — 2020» (Tore Slaatta og Hanne M. Okstad), som bl.a. baserer seg på tilbakemeldinger fra enkeltkunstnere, omtaler økt konflikt rundt kunstens verdi og status i det norske samfunnet, at det følger mer trusler, vold og trakassering enn før med det å være kunstner, og at kunstnere ofte opplever å stå alene i slike krevende situasjoner. Rapporten påpeker at staten av mange ses som en garantist for kunstneres ytringsfrihet i Norge.

Som det fremgår av rapporten, mener en stor andel av aktørene på scenekunstheltet at ytringsfriheten ikke er godt beskyttet; Kun 61% av de spurte scenekunstnerne svarer at de mener ytringsfriheten er tilstrekkelig beskyttet på deres område.

Vi vil i det følgende peke på enkelte forhold som slik vi ser det har særlig stor betydning på dette området, og hvor det er behov for en endring av praksis.

3. Verktøykassen er tom i møtet med trakassering og hatefulle ytringer

Straffeloven (2005) § 185 forbyr diskriminerende og hatefulle ytringer, herunder medvirkning til dette. Utenfor strafferetten, på det sivile området, forbyr likestillings- og diskrimineringsloven § 13 trakassering og seksuell trakassering.

Beviskravene etter de to bestemmelsene er vidt forskjellige. Terskelen for å dømme noen for brudd på straffeloven er høy (forholdet må være bevist utover enhver rimelig tvil), mens likestillings- og diskrimineringsloven opererer med såkalt omvendt bevisbyrde, hvor det ved vurderingen av hvorvidt trakassering har funnet sted skal legges stor vekt på den subjektive opplevelsen til den som oppgir å ha vært trakassert, og hvor vedkommendes forklaring skal legges til grunn dersom denne er sannsynliggjort og omværende ikke har kunnet vise til konkrete forhold som taler mot. Likestillings- og diskrimineringsloven gir således – på papiret – et sterkt vern til de som opplever trakassering. Også håndhevelsen av denne beskyttelsen er i utgangspunktet ment styrket, ved at Diskrimineringsnemnda i 2020 fikk utvidet sitt mandat til å behandle klager om trakassering.

Anmeldelser av brudd på straffeloven § 185 skal gis prioritet i oppfølging og etterforskning, jf. bl.a. Riksadvokatens mål- og prioriteringsrundskriv for 2019, hvor hatefulle ytringer, som del av Regjeringens samlede offensiv mot hatkriminalitet, skal prioriteres. Det følger uttrykkelig av rundskrivet at *"[u]tviklingen hvor diskriminerende og hatefulle ytringer tilhørende hverdagslivet synes å øke, fordrer mer oppmerksomhet i 2019"*. Videre understrekes at *"[e]nhver skal kunne delta i det offentlige ordskiftet og bevege seg fritt i det offentlige rom uten å bli utsatt for hatefulle ytringer."*

Også i Regjeringens strategi mot hatefulle ytringer 2016-2020 understrekes at Regjeringen ønsker at hatefulle ytringer og hatkriminalitet prioriteres i alle politidistrikter, og at politimestrene *"må sørge for at hatkriminalitet får nødvendig oppfølging"* og videre til at *"[p]olitiet må også ha oppmerksomhet mot hatefulle ytringer rettet mot"*

kontakt@norskedansekunstnere.no

+47 21 02 71 80

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

politikere og andre samfunnsdebattanter, som er egnet til å påvirke ytringsklimaet på en så negativ måte, at enkelte enten trekker seg fra politikken eller velger og ikke delta i samfunnsdebatten.”

På tross av det vern disse bestemmelsene gir, både materielt og ved de uttrykte målsettingene om at oppfølgingen av slike forhold skal prioriteres, er det vår oppfatning at kunstnerne «verktøykasse» i møte med slike trakasserende handlinger og ytringer i de fleste tilfeller er tom. Vi vil bl.a. vise til følgende konkrete erfaringer, som illustrerer problemet både på og utenfor strafferettens område.

3.1. Anmeldelse av spredning av hatefulle ytringer prioriteres ikke av politi og påtalemyndigheter

I samarbeid med Norske Dansekunstnere og foreningens advokat Hans Marius Graasvold, anmeldte [REDAKERT] i 2019 nettmagasinet Resett for medvirkning til formidling av hatefulle ytringer. Bakgrunnen for dette var en rekke diskriminerende og hatefulle ytringer i kommentarfeltet til redaksjonelle saker som Resett.no hadde publisert om [REDAKERT]. Sakene refererte til omtale på Facebook-siden til den såkalte Sløseriombudsmannen, som på svært tendensiøst vis hang ut [REDAKERT] personlig og hennes kunstneriske virke. Ytringene påførte – og fortsetter den dag i dag å påføre – [REDAKERT] en stor personlig belastning, og går sterkt utover hennes evne og motivasjon til å arbeide som kunstner og delta i den offentlige debatten. De personlige omkostningene med å inngi anmeldelsen var i seg selv betydelige, ikke minst ettersom selve anmeldelsen utløste en mengde nye, hatefulle ytringer i de samme kommentarfeltene og andre sosiale medier. Ytringene, som ble dokumentert i form av skjermdumper, var av Resetts redaksjon oppgitt å være forhåndsmoderert. Det var dermed på det rene at de anmeldte forholdene var begått forsettlig. Det ble i anmeldelsen vist til at ytringene fremmet, og/eller skaper risiko for, hat, forfølgelse og ringeakt overfor [REDAKERT] grunnet hennes hudfarge, etniske opprinnelse, og hennes religion/livssyn. Det ble videre vist til at ytringene fremstod som en oppsamlingsplass og felles plattform for formidling av denne typen hatefulle ytringer.

Oslo politidistrikt henla anmeldelsen av prioriteringshensyn få dager etter å ha mottatt den. [REDAKERT] påklaget henleggelsen, bl.a. med henvisning til Riksadvokatens instruks om å prioritere anmeldelser av denne typen forhold. Klagen førte ikke frem. [REDAKERT] lever den dag i dag med stadige angrep i sosiale medier, kommentarfelt mm. og er i den senere tid gitt en «hovedrolle» i markedsføringen av den såkalte Sløserikommisjonens teaterstykket, som er produsert i samarbeid med Sløseriombudsmannen (jf. også nedenfor under pkt. 4).

De sterkt diskriminerende og hatefulle ytringene som [REDAKERT] ble utsatt for, og til slutt valgte å anmelde, er representative for hva en rekke scenekunstnere og andre kunstarbeidere spesielt innen samtidskunst utsettes for. En rekke av bl.a. Norske Dansekunstneres medlemmer har rapportert om dette til sin forening, hvor enkelte velger å leve med det og nærmest virker å ha normalisert den typen offentlig uthenging, mens andre gir sterkt uttrykk for at dette oppleves hemmende for deres kunstneriske virke og hvordan de velger å ytre seg kunstnerisk og ellers i det offentlige rom.

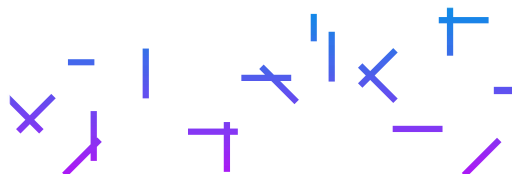
Vi vil i denne sammenheng understreke at vi som organisasjon på dette området generelt ser lite poeng i å anmelde eller på annen måte forfølge enkeltpersonene som står bak disse ytringene. Det enorme omfanget av slike stemmer på sosiale medier og i diverse kommentarfelt innebærer at innsatsen nødvendigvis må rettes mot de aktørene som fungerer som samlingspunkt og videreformidler av slike ytringer. Videre (til det vi omtaler nærmere under pkt. 4 nedenfor) er det heller ikke noe ønske fra vår side om å hindre eller begrense kunstneriske stemmer som – om enn tendensiøst – behandler andre kulturarbeidere på en kritisk og sågar nedsettende måte. Også deres ytringsfrihet

kontakt@norskedansekunstnere.no

+47 21 02 71 80

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

skal beskyttes. Vårt anliggende i den sammenheng er at det må kunne stilles minstekrav til saklighet, respekt og etterrettelighet for at slike stemmer skal gis en sentral rolle av offentlige institusjoner på kulturfeltet. Det samme gjelder regjeringsoppnevnte utredere og utvalg som Ytringsfrihetskommisjonen.

3.2 Å klage til Diskrimineringsnemnda har ikke ført frem

Skuespiller ██████ varslet i 2018 om en serie grove diskriminerende og trakasserende opplevelser i forbindelse med en teaterproduksjon ved et norsk teater i 2006. Varselet gjaldt både en rekke konkrete hendelser hvor ██████ ble utsatt for trakassering og andre former for utilbørlig adferd, og manglende oppfølging fra teaterets ledelse i tilfeller hvor ██████ varslet om hendelsene. ██████ fikk som en direkte konsekvens av det hun ble utsatt for diagnose post-traumatisk stress-syndrom (PTSD), og har i varierende grad vært arbeidsufør frem til og med i dag, med 100% uførhet i lengre perioder. Diagnosen, og sammenhengen med hendelsene ved teateret, er dokumentert. De omvarslede forholdene er også godt dokumentert, bl.a. gjennom forklaringer fra flere tidsnære vitner som støtter ██████ forklaring og beskrivelser.

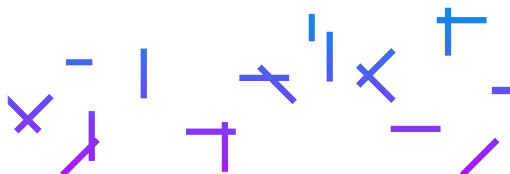
Teatret avslø ██████ anmodning om å iverksette granskning av de omvarslede forholdene. Saken ble etter dette klaget inn for Diskrimineringsnemnda. Nemnda besluttet i mai 2021 å avvise saken, med henvisning til at den var mer enn 3 år gammel. Dette på tross av at saken, som fremhevet av ██████ overfor nemnda, var godt dokumentert i form av bl.a. tidsnære vitner som kunne forklare seg konkret og detaljert til støtte for ██████ egne beskrivelser.

██████ sak er på flere måter sammenlignbar med mange av de andre sakene som kom frem i kjølvannet av Metoo-bevegelsen som startet høsten 2017. Både ██████ og mange andre kunstnere, spesielt på scenekunstheltet, følte at de først da denne bevegelsen oppstod fikk nødvendig styrke og støtte til å dele sine opplevelser. Disse historiene, hvorav hundretalls er delt i offentlige nyhetsmedier, gjelder i svært mange tilfeller liknende forhold og opplevelser som ██████ varslet om. I likhet med ██████ har disse samtidig ikke orket påkjenningen med å varsle tidligere. Som ██████ påpekte i sin klage til Diskrimineringsnemnda, er det et fellestrekk ved traumebehandling, at mange ikke klarer å fortelle om sine opplevelser før mange år etter at de har funnet sted. Flere kunstnere Norske Dansekunstnere og Norske Dansekunstneres advokat har snakket med, samt kunstnere som har tatt kontakt med rådgivningstelefonen til foreningen Balansekunst², forteller om psykiske følgeskader og vanskeligheter med å drive sitt kunstneriske virke som konsekvens av det de har blitt utsatt for.

Norske Dansekunstnere er kjent med innholdet i ██████ klage til Diskrimineringsnemnda samt nemndas begrunnelse for å avvise klagen. I praksis innebærer nemndas avvisning av denne saken at de færreste – om noen – av de sakene som har kommet frem i kjølvannet av Metoo vil bli behandlet av nemnda dersom de skulle bli klaget inn. Nemnda gjør seg dermed utilgjengelig for de hundrevis av kunstnere som frem til Metoo har blitt utsatt for diskriminerende og trakasserende ytringer og handlinger. Dermed vil heller ikke de mange ansvarlige enkeltpersonene og institusjonene som har forårsaket dette bli stilt til ansvar og få de nødvendige korrektiver.

---

² <https://balansekunstprosjektet.no/balansekunsts-veiledningstelefon>

Sammenfattet opplever vi at kunstneres straffe- og sivilrettslige «verktøykasse» i de fleste tilfeller i praksis er tom. Kunstnerne står uten reelle muligheter til å reagere mot diskriminerende og trakasserende ytringer og handlinger, med den konsekvens at ytringsrommet til disse kunstnerne sterkt begrenses, både kunstnerisk og mer generelt.

Dette er i seg selv et stort problem, som vi oppfordrer Ytringsfrihetskommisjonen til å vurdere og foreslå tiltak mot.

Et vel så stort problem oppstår imidlertid i det øyeblikk sentrale aktører på kunst og kulturfeltet ikke bare svikter i oppfølgingen av disse utfordringene, men sågar adopterer og bidrar til å normalisere og muligens legitimere den type holdninger som uttrykkes gjennom disse ytringene. Dette adresseres nærmere i det følgende.

4. Kulturrådets rolleforståelse i møte med hets og trakassering

Norske Dansekunstnere ser med bekymring på hvordan Kulturrådet den senere tid har gitt aktører som Sløseriombudsmannen legitimitet og bidratt til å løfte frem synspunkter deres gjennom å inkludere dem i ordskiftet om forvaltningen og regelverksutformingen på kulturfeltet.

Den 08.04.2021 avholdt Norsk kulturråd et seminar om hets og trakassering av kunstnere i Norge under tittelen *“Hvem tar ansvaret? Seminar og innspillmøte om hets og trakassering i kunstfeltet.”* Seminaret kom i stand på forespørsel fra blant annet kunstnerne som over lang tid har båret konsekvensene av bl.a. Sløseriombudsmannens aktivitet, samt Kunstnernetverket og rådet selv. Bakgrunnen for forespørselen var et ønske om å orientere Norsk kulturråd om hva som beveger seg i feltet og hvordan ytringskulturen utvikler seg i Norge.

Som Kulturrådet i forkant av seminaret var godt kjent med, knyttet mye av denne debatten seg til en rekke innlegg på Facebook-siden til Sløseriombudsmannen, og den videre spredningen av disse i andre sosiale medier, kommentarfelt mm., jf. pkt. 3 ovenfor.

Kulturrådet hadde før seminaret fått sterk kritikk for å ha invitert Sløseriombudsmannen til å – sågar anonymt – uttale seg i en podcast produsert av Kulturrådet. At navngitte kunstnere i podcasten ikke ble gitt anledning til å komme med motsvar er problematisk. Muligheten til å få gi tilsvaret er et viktig prinsipp, og ved kun å invitere en side av saken svekkes tilliten til Kulturrådet. De har i etterkant beklaget og redigert podcasten, men vi forventer som et utgangspunkt at slike feil ikke begås av en statlig forvalter som Kulturrådet. I en allerede anspent situasjon for kunstnerne får slike feilgrep negative konsekvenser.

Med dette som bakteppe, opplevde mange av de inviterte det som en ren provokasjon, og som helt i strid med formålet med seminaret, at Kulturrådet valgte å sette et rådsmedlem som også arbeider som produsent for et samarbeidsprosjekt mellom Sløseriombudsmannen og Traavik.info til å moderere en panelsamtale som hadde til hensikt å bringe frem erfaringer fra kunstfeltet. Innlegg før samtalen hadde følgende titler: *“Å bli målskive for rasistiske og trakasserende kommentarer og få postkassa full”* og *“Hatefulle ytringers effekt på kunstnerne og kunstneriske uttrykk”*. Flere av kunstnerne trakk seg fra deltakelse i panelet, fordi de opplevde rammen som utrygg bl.a. som en konsekvens av valg av moderator.

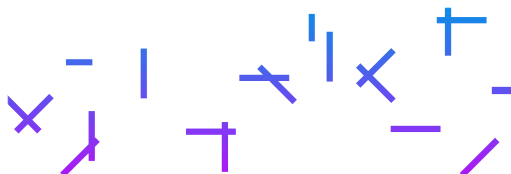
Forbundslederne Kristine Karåla Øren i Norske Dansekunstnere og Heidi Marie Kriznik i Den Norske Forfatterforening (som i denne sammenheng var representanter for politisk utvalg i Kunstnernetverket) og

kontakt@norskedansekunstnere.no

+47 21 02 71 80

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

advokat og paneldeltaker Hans Marius Graasvold hadde advart mot en slik rollesammenblanding i forkant av seminaret, og kritiserte det også under selve seminaret. Da som nå var vårt poeng at dette vanskelig kan ses som et arbeidsuhell fra Kulturrådets side, men snarere gjenspeiler en grunnleggende mangelfull forståelse av tematikken og manglende evne og/eller vilje til å se alvoret i situasjonen som kunstnerne står i. Kulturrådets direktør har avvist kritikken.

Nettavisen Subjekt publiserte 14.04.2021 en sak hvor de bl.a. gjenga innholdet i intern e-postkorrespondanse og annen kontakt mellom Kulturrådet og [redacted] og [redacted] fl. i forbindelse med Kulturrådets podcast og senere ovennevnte seminar³. Subjekt opplyste i saken at de hadde fått innsyn i e-postkorrespondansen. Videre fremgikk det at Subjekt hadde konkret kunnskap om møter mellom Kulturrådet og de aktuelle kunstnerne.

Norske Dansekunstnere kontaktet på bakgrunn av dette Kulturrådet og ba om å få opplyst hva som var grunnlaget for utleveringen av den aktuelle e-postkorrespondansen samt de andre opplysningene om bl.a. de omtalte møtene. Norske Dansekunstnere påpekte, med henvisning til offentlegforskrifta, at dette er opplysninger som er unntatt offentlighet, og at de aktuelle kunstnerne hadde hatt tillit til at dette var intern kommunikasjon med Kulturrådet. Kulturrådet opplyste at det ikke var gitt innsyn, og kunne ikke redegjøre for hvordan denne informasjonen hadde nådd offentligheten. Vi vet derfor fortsatt ikke hvordan denne informasjonen er viderefremmet. Det faktum at det har skjedd skader imidlertid kunstnerne tillit til Kulturrådet ytterligere.

Som bl.a. Norske Dansekunstners advokat minnet om under Kulturrådets seminar, har det offentlige som regelverksprodusent og forvalter en grunnleggende plikt til å basere sine beslutninger på et forsvarlig faktisk og rettslig grunnlag⁴. Dette gjelder ikke bare utforming av regler og vedtak om forståelsen og håndhevelsen av disse, men også bl.a. utvalgsarbeid/utredninger. Vi finner grunn til å spørre om Kulturrådet – og Ytringsfrihetskommisjonen, jf. nedenfor – anser at man opptre i samsvar med denne plikten når man i sitt arbeid inkluderer og bygger på synspunktene og påstandene til aktører som Sløseriombudsmannen, som inntil nylig opererte anonymt og som benytter tendensiøse virkemidler og budskap som genererer noe som må kunne beskrives som hatliknende holdninger mot enkelte kunstnerne, og som agerer på grunnlag av en i beste fall mangelfull kunnskap om scenekunst generelt og samtidskunst spesielt.

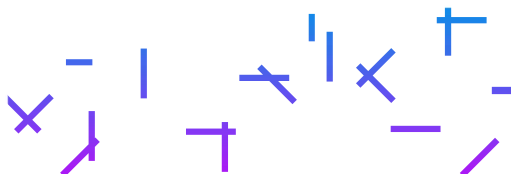
Det er spesielt problematisk at det i lang tid ikke var offentlig kjent at denne plattformen hadde en politisk tilknytning til Liberalistene. Kunnskap om en slik forbindelse gir en helt annen kontekstuell forståelse av de inntrufne hendelsene, da liberalistene har en klar politisk agenda om å begrense statens aktiviteter og ansvarsområder, som i ytterste konsekvens vil kunne medføre en nedbygging av velferdsstaten slik vi kjenner den.

Sløseriombudsmannen fremstiller seg selv som en profil og Facebook-side som har til hensikt å adressere sløsing og misbruk av offentlige midler. Om enn gjennomført på ufullstendig, feilaktig og uetterrettelig måte er dette en

---

³ <https://subjekt.no/2021/04/14/seks-scenekunstnere-ba-kulturradet-arrangere-lukket-dagsseminar/>

⁴ Se bl. a. forvaltningsloven § 17 og KMDs utredningsinstruks, sist vedtatt 19.02.2016.

annen hensikt enn den politiske ideologien og bakteppet som Liberalistene forfekter. En intensjon om å komme offentlig sløsing til livs er noe annet enn å redusere statens omfang som sådan.

Dermed er ikke formålet til Sløseriombudsmannen først å fremst å adressere samfunnets sløsing, slik Are Sjøberg selv hevder, det er samtidig å spre og befeste holdninger i befolkningen om at offentlig finansiering ikke er en god organisering av et samfunn. Dette er to vidt forskjellige agendaer.

5. Ytringsfrihetskommisjonens opptreden i forhold til eget mandat

Flere av våre medlemmer mottok i mai invitasjon fra Ytringsfrihetskommisjonen til innspillsmøte om ytringsfrihet og ytringskultur i kulturlivet, under Kulturytring Drammen 23.06.21. De avsto invitasjonen, etter at det ble kjent at også Sløseriombudsmannen (sågar under dette aliaset, ikke en navngitt person) var invitert. Av samme årsaker som nevnt i forbindelse med Kulturrådets seminar, opplever de rammen som Ytringsfrihetskommisjonen her legger opp til som useriøs og utrygg.

Om Ytringsfrihetskommisjonens innspillsmøte står følgende "Kommisjonen har invitert kunstnere som har stått i ulike debatter der ytringsfrihet og ytringskultur har stått på spissen de siste årene." Vi vil under redegjøre for hvorfor vi er kritiske til at Sløseriombudsmannen inviteres inn i dette møtet, og hvorfor vi støtter kunstnerne som valgte å takke nei.

Det er flere forhold som gjør Sløseriombudsmannens deltakelse i en debatt sammen med disse kunstnerne sterkt problematisk. For det første er Sløseriombudsmannen en Facebook-profil som lenge var fullstendig anonym. For offentligheten er det fortsatt uklart hvilke andre enn Are Sjøberg som er tilknyttet profilen. Senest i et intervju i Aftenposten 14.03.21 vil ikke Are Sjøberg oppgi hvilke andre personer som er tilknyttet. I en offentlig debatt som faciliteres av Kulturdepartementet – som Ytringsfrihetskommisjonen har sitt mandat fra – bør det kun inviteres navngitte individer som åpent kan stå for sine uttalelser. Vi ser av programmet under Kulturytring Drammen at Are Sjøberg står oppført med navn, mens det i invitasjonen var Sløseriombudsmannen som var adressat. Vi ser ikke hva en part, som først og fremst opptrer som et anonymt fenomen i sosiale medier, har å gjøre i et innspillsmøte om dette.

For det andre har Sløseriombudsmannen i lang tid lagt ut feilaktig, tendensiøs og villedende informasjon om kunstnerne, kunstnerskapene og verkene som man har til hensikt å kritisere. Plattformen er således brukt til å henge ut bl.a. de kunstnerne som Sløseriombudsmannen nå er invitert til å debattere sammen med. Sløseriombudsmannens kampanjer, som ofte er rettet mot navngitte enkeltindivider, har til tider utløst ekstreme mengder med hets i andre sosiale medier og kommentarfelt mot disse enkeltmenneskene, jf. ovenfor. Disse ytringene inneholder trusler, hets og trakassering og mange av dem fremstår som direkte personangrep, og var som nevnt ovenfor grunnlaget for scenekunstner og koreograf [redacted] politianmeldelse mot nettstedet Resett i 2019. Også Sløseriombudsmannen selv har latt egne kommentarfelt på sin Facebook-side renne over av hat og trakassering, uten å moderere dette. Fraværet av moderasjon i kommentarfeltet er noe Are Sjøberg selv bekreftet under innspillsmøtet til Ytringsfrihetskommisjonen 23.06.

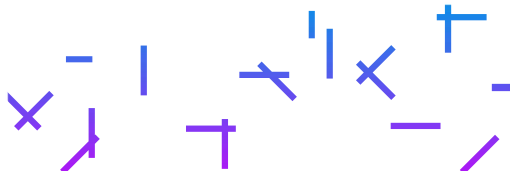
Norske Dansekunstnere og kunstnerne vi representerer er svært spørrende til hva Ytringsfrihetskommisjonen tenkte skulle komme ut av et innspillsmøte der disse partene bringes sammen. Hva får kommisjonen til å tenke at

kontakt@norskedansekunstnere.no

+47 21 02 71 80

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

det er fruktbart at et fenomen eller prosjekt som så åpenlyst har til hensikt å henge ut enkeltkunstnere for å oppnå popularitet og «likes», mens man selv har vært beskyttet av anonymitet, skal ytre seg i samme rom som de som har vært uthengt? I lang tid har de inviterte kunstnere mot sin vilje foret inn i Sløseriombudsmannens narrativ. Hva er det konstruktive i å stille Are Søbørgs innspill opp mot innspill fra kunstnerne som har vært utsatt for nettopp disse angrepene? At kunstnerne ikke ønsker å møte den som i flere år har lagt til rette for at hets og trakassering av dem kan skje, er for oss helt selvsagt.

Har Ytringsfrihetskommisjonen vurdert faren for at man gjennom å inkludere Are Søbørg som part i innspillsmøtet 23.06. på denne måten heller gir aktører som direkte og indirekte formidler hets og tendensiøse fremstillinger av kunst legitimitet og status som sentrale meningsbærere? Tenker kommisjonen at man med dette selv «...legge[r] til rette for velfungerende kanaler for formidling av informasjon og samfunnsdebatt», «i tråd med prinsippene om ytringsfrihet, etterrettelighet og uavhengighet»? Eller ser kommisjonen at man gjennom dette snarere selv bidrar til «manipulering av, og svekkelse av tilliten til, det offentlige rom gjennom desinformasjon, påvirkningskampanjer osv.» og at man gjør det motsatte av å «sikre trygge rammer for utøvelse av ytringsfriheten» og å «sikre og fremme kunstnerisk ytringsfrihet»?⁵

Ved at Ytringsfrihetskommisjonen inkluderer Sløseriombudsmannen/v Are Søbørg ser vi det som at kommisjonen selv blir en del av de problemene de er satt til å utrede og foreslå tiltak mot, jf. bl.a. de deler av mandatet som er gjengitt innledningsvis, dette konstaterer vi med beklagelse.

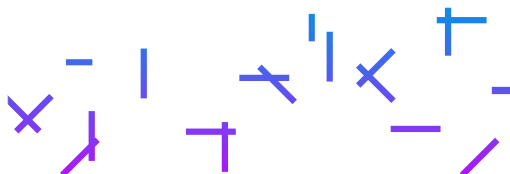
Norske Dansekunstnere stiller seg også spørrende til hvorfor Sløseriombudsmannen som er negativ til offentlig finansiering av kunst og kultur, skal komme med innspill om ytringsfrihet og ytringskultur. Vi mener Are Søbørg er invitert inn i dette innspillsmøtet på feil premiss. Are Søbørg hevder selv å ville debattere hvorfor offentlige midler brukes til å finansiere kunst og kultur. Måten han gjør det på er spekulativ og bidrar til at kunstnerne utsettes for hets og trakassering. Ansvar for bruk av offentlige midler mener vi politisk ledelse må svare på, det blir feil at kunstnerne skal måtte forsvare hvorfor de har fått midler til kunstproduksjon gjennom legitime finansieringsordninger, som politisk ledelse har vedtatt at vi skal ha.

Om det skulle være noen tvil, anser vi måten Ytringsfrihetskommisjonen gjennom dette har optrådt på som et brudd med kommisjonens eget mandat og mange av de hensyn kommisjonen er satt til å ivareta. Vi er mildest talt forundret over at en regjeringsoppnevnt kommisjon sammenblander roller og aktører på denne måten og fremviser en så mangelfull forståelse av utfordringene på feltet.

Vi er kjent med at et av Ytringsfrihetskommisjonens medlemmer, journalist ██████████, etter at mange av de inviterte til Ytringsfrihetskommisjonens innspillseminar 23.06.2021 avsto å delta, tok kontakt med en eller flere journalister hvor ██████ navnga en av kunstnerne som hadde avslått, samt kom med oppfordring til å skrive kritisk om disse kunstneres beslutning. ██████████ som selv beskriver beslutningen som en «boikott» og «drøyt», oppfordrer journalister og kritikere i bransjetidsskrifter til å «problematisere dette». Vi er sjokkert over en slik mangel på rolleforståelse og profesjonalitet hos et medlem i et regjeringsoppnevnt utvalg. Å avstå fra deltakelse er

---

⁵ Siterte henvisninger fra Ytringsfrihetskommisjonens mandat, <https://www.ykom.no/mandat/>

en ytring i seg selv. At representanter i Ytringsfrihetskommisjonen ikke respekterer enkeltmenneskets rett til å ta egne beslutninger er sterkt problematisk.

To av Ytringsfrihetskommisjonens medlemmer, [REDACTED] har selv deltatt i kunstprosjektet og forestillingen Sløserikommisjonen, som altså er et samarbeid mellom Sløseriombudsmannen og Traavik.info. Deres rolle i Ytringsfrihetskommisjonen blir dermed uklar, idet de er tilknyttet en av aktørene som debatteres. Vi mener det vitner om manglende rolleforståelse hos Ytringsfrihetskommisjonen når kommisjonens egne medlemmer [REDACTED] deltar i Sløseriombudsmannens teaterforestilling. For kunstnerens del resulterte dette i en var sterkt i tvil på om moderator og arrangør, ved Ytringsfrihetskommisjonen, ville være en nøytral part med evne til å balansere innspill fra hver av sidene i saken.

Som nevnt innledningsvis er hensikten med dette innspillet dels å formidle våre synspunkter på problemstillinger Ytringsfrihetskommisjonen bør være kjent med og arbeide med, dels rette en bekymringsmelding til kommisjonen om deres egen arbeidsmåte. Av den grunn sendes innspillet med kopi til Kulturdepartementet.

Med hilsen

Kristine Karåla Øren
Forbundsleder

Eva Grainger
Nestleder

